

Prof.dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik Evropskog defendologija centra Banja Luka i glavni i odgovorni urednik naučnih časopisa Defendologija i Sociološki diskurs

ZNANJE I INTELEKTUALNI KAPITAL U FUNKCIJI RAZVOJA

Krajem devedesetih godina prošlog vijeka, i na prostorima Bosne i Hercegovine se sve više osjećao trend globalizacije i snažni vanjski uticaji i pritisci koji utiču na poslovne subjekte u privredi. Suočeni smo s konkurencijom na svim područjima poslovanja, i poslovni subjekti su prinuđeni koristiti sva svoja dobra i raspoložive potencijale. Ovaj pogled i osvrt nastao je kao moja želja da skrenem pažnju na ovu veoma značajnu komponentu ekonomskog razvoja, a naročito u okvirima Bosne i Hercegovine, u kojoj je izražen trend odliva kadrova, zbog niza problema sa kojima se susreću zemlje u tranziciji. Od svih dobara koja im stoje na raspolaganju, najdragocjenije u razvijenom poslovnom svijetu danas, je znanje, tj. intelektualni kapital. Organizacijska znanja i potencijali čine osnovu intelektualnog kapitala organizacije. Može se uopšteno konstatovati da su znanja koja ljudi posjeduju puno veća nego što se koriste u poslovnom svijetu. Ta se znanja mogu mjeriti i uračunati u dio ukupne vrijednosti organizacije. Naročito u Bosni i Hercegovini, ta znanja često stagniraju ili se gube radi neodgovarajućeg tretmana, u smislu daljnjeg učenja i povećanja kompetencija. Znanja se, u pravilu, gube prilikom odlaska pojedinaca iz poslovnog sistema radi nedovoljne saradnje. Prelazak razvijenih zemalja i dijela zemalja u razvoju u „ekonomiju znanja“ rezultovalo je povećanoj svijesti o znanju kao ključnoj poluzi za rast nacionalne ekonomije. Upravljanje znanjem putem primjene koncepta poslovne inteligencije je sastavni element strategije uspješnih globalnih poslovnih sistema, kao i državnih institucija razvijenih zemalja. Primjena koncepta i tehnologije poslovne inteligencije omogućava kvalitetnije rješavanje upravljanja organizacijom. Poznavanje savremenih trendova i menadžerskih alata i njihove primjene u privredi, neophodno je za razvoj, a naročito za sticanje konkurentne prednosti, te za opstanak i napredovanje subjekata na tržištu. Da bi se domaćim poslovnim sistemima omogućio ravnopravan status i izlazak na domaće i svjetsko tržište, pred državne institucije nameće se obaveza da, u što kraćem roku, unaprijede informaciono – komunikacionu infrastrukturu, uz primjenu koncepta poslovne inteligencije. Primjena koncepta poslovne inteligencije, kao i svaka druga novina, predstavlja izazov, a ponekad i otpor određenih interesnih skupina, bilo u preduzeću ili u pojedinim tradicionalno inertnim strukturama u državnim institucijama. Namjera mi je ovim pogledom i osvrtom naglasiti i pokušati prikazati prednosti koju donosi primjena modernih menadžerskih alata, koje proučava i razvija savremena ekonomska i informaciona nauka, konkretno prikazati prednosti

koje donosi prihvaćanje koncepta i praktične primjene znanja i intelektualnog kapitala. Poslovni subjekti nalaze se u okruženju izrazito jake konkurencije i razvijenih distribucionih kanala, a roba i usluga je više nego što je potrebno. Da bi se opstalo u tom okruženju, treba težiti samom vrhu. Potrebno je „znati“ kako opstati u takvom okruženju, kako pripremiti planove i na osnovu njih donositi prave odluke. Tako se nametnula potreba za korištenjem takvih upravljačkih alata i tehnologija, koji omogućuju brzo korištenje svih dostupnih podataka i informacija unutar i izvan poslovnog sistema organizacije. Prema dostupnim informacijama, danas jedna tipična organizacija analizira samo deset posto podataka koje prikupi. Upravo „pametno“ iskorištavanje intelektualnog kapitala daje šansu Bosni i Hercegovini da se u što kraćem vremenu približi razvijenim državama kojima prirodno teži, u okviru Evropske unije. Cilj pogleda i osvrta je definisati predmet istraživanja kako ga proučava i definiše literatura iz ekonomske i informacione nauke. Bitno je izučiti jedan opšti prikaz o znanju, što je znanje, vrste znanja, najčešća podjela, nosioci znanja i šta se podrazumijeva pod pojmom upravljanje znanjem, te važnost upravljanja znanjem, kao najvažnijim pokazateljem uspješnosti. Treba voditi računa o intelektualnom kapitalu i njegovom mjeranju. Današnje vrijeme donosi svakodnevno nove i brze promjene okoline, kojima se treba što prije prilagođavati. Velike mogućnosti i širok spektar ponude softverskih alata za pomoć pri obavljanju važnih poslova planiranja i donošenje poslovnih odluka, među kojima je i značajno iskorištavanje intelektualnog kapitala, znatan broj domaćih privrednih subjekata ne prepoznaje i ne koriste još u zadovoljavajućoj mjeri. Stoga, mišljenja sam, da ova tema ima značaju težinu, a istovremeno predstavlja izazov. Treba joj više posvetiti pažnje i u teoriji i u praksi.

